

SK

SK

SK

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 5.5.2009

KOM(2009) 215 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU A EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU**

**Príspevok k trvalo udržateľnému rozvoju: úloha spravodlivého obchodu
a mimovládnych systémov zabezpečenia trvalej udržateľnosti súvisiacej s obchodom**

OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU A EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU

Príspevok k trvalo udržateľnému rozvoju: úloha spravodlivého obchodu a mimovládnych systémov zabezpečenia trvalej udržateľnosti súvisiacej s obchodom

OBSAH

1.	Úvod.....	4
2.	Vývoj spravodlivého obchodu od roku 1999.....	5
3.	Uplatnené kritériá trvalej udržateľnosti	6
4.	Politické hľadiská.....	8
4.1.	Príspevok k trvalo udržateľnému rozvoju.....	8
4.2.	Súkromné systémy zabezpečenia trvalej udržateľnosti súvisiacej s obchodom a WTO	9
4.3.	Verejné obstarávanie.....	10
4.4.	Podpora EÚ	11
5.	Závery: úloha verejných orgánov v súvislosti so spravodlivým obchodom a inými súkromnými systémami zabezpečenia trvalej udržateľnosti súvisiacej s obchodom	12
	PRÍLOHA I	14
	PRÍLOHA II.....	15
	PRÍLOHA III.....	16
	PRÍLOHA IV	18
	PRÍLOHA V.....	19

1. ÚVOD

Predmetom tohto oznámenia je preskúmanie súčasnej situácie, pokiaľ ide o spravodlivý obchod (Fair Trade) a iné mimovládne (t. j. súkromné) systémy zabezpečenia trvalej udržateľnosti súvisiacej s obchodom. Komisia si je už dlho vedomá skutočnosti, že spotrebiteľia môžu svojimi rozhodnutiami pri nákupoch podporiť ciele trvalej udržateľnosti. Toto oznámenie je odpoveďou na narastajúce záujmy, ktoré boli vyjadrené na politickej úrovni, ako aj zvyšujúcou sa úrovňou nákupov u spotrebiteľov EÚ. Na politickej úrovni prijal Európsky parlament v roku 2006 správu o spravodlivom obchode a vývoji¹. V správe sa poukazuje na potrebu zvyšovania povedomia medzi spotrebiteľmi a na riziko ich zneužívania zo strany spoločností, ktoré vstupujú na trh spravodlivého obchodu bez toho, aby spĺňali kritériá certifikácie. Okrem toho Komisia uznáva, že spravodlivý obchod je v podstate dobrovoľný jav v súkromnom sektore a príliš prísne regulačné postupy by sa nemuseli osvedčiť ako užitočné, no skôr ako škodlivé.

Prieskumné stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru z roku 2005 sa zameralo na „systémy zabezpečenia pre spotrebiteľov“. Kľúčové zistenia predstavovali označenie potreby autoritatívneho posúdenia kvality systémov zabezpečenia pre spotrebiteľov a vymedzenie základných pojmov. V júni 2006 Európska rada prijala svoju obnovenú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja a vyzvala členské štáty, aby propagovali trvalo udržateľné výrobky vrátane spravodlivého obchodu².

Spotrebiteľia v EÚ každoročne nakúpia výrobky spravodlivého obchodu v hodnote približne 1,5 miliardy EUR, čo je 70-krát viac ako v roku 1999, kedy Komisia prijala oznámenie na túto tému. Tento úspech zdôrazňuje potrebu odmerať skutočný vplyv spravodlivého obchodu na spotrebiteľov, verejné orgány a iné zúčastnené strany vrátane organizácií výrobcov v rozvojových krajinách.

V tomto oznámení sa termín „spravodlivý obchod“ používa v súlade s normami, ktoré uplatňujú organizácie spravodlivého obchodu a stanovenými medzinárodnými organizáciami zameranými na stanovovanie noriem a posudzovanie ich plnenia, ktoré sú členmi Aliancie medzinárodnej sociálnej a ekologickej akreditácie a označovania ISEAL³. Termín „iné súkromné systémy zabezpečenia trvalej udržateľnosti“ sa používa na opísanie iných systémov označovania, ktorých cieľom je informovať spotrebiteľov o trvalej udržateľnosti výroby výrobku. (Krátky prehľad termínov a organizácií je priložený v prílohe I).

Toto oznámenie poskytuje aktualizáciu vývoja od oznámenia Komisie o spravodlivom obchode⁴ z roku 1999 a naznačujú sa ním predbežné úvahy o úlohe verejných orgánov a zúčastnených strán v oblasti spravodlivého obchodu a iných súkromných systémov zabezpečenia trvalej udržateľnosti. Otázky, ktoré je potrebné riešiť, sú aktuálne pre viaceré oblasti politik EÚ, ako napr. ochrana spotrebiteľa, hospodársky a sociálny vývoj, obchod, podniková sociálna zodpovednosť, životné prostredie a vnútorný trh EÚ. Prípadnými

¹ Správa Európskeho parlamentu o spravodlivom obchode a rozvoji (2005/2245(INI) „*The Schmidt Report*“.

² „Členské štáty by mali propagovať trvalo udržateľné výrobky, ktoré pochádzajú z ekologického poľnohospodárstva spravodlivého obchodu, ako aj environmentálne prijateľné výrobky“.
<http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st10/st10117.en06.pdf>, strana 13.

³ International Social and Environment Accreditations and Labelling

⁴ KOM(1999) 619 zo 29.11.1999. Informácie o oznámení Komisie z roku 1999 možno nájsť v prílohe II.

následnými krokmi po tomto oznámení môžu byť cielenejšie iniciatívy v jednej alebo viacerých oblastiach politiky.

Toto oznámenie sa nevzťahuje na trvalú udržateľnosť a systémy označovania zavedené verejnými orgánmi (ako napr. ekologická značka spravodlivého obchodu).

2. VÝVOJ SPRAVODLIVÉHO OBCHODU OD ROKU 1999

Najvýraznejšie zmeny od roku 1999 sa odohrali na vnútorných trhoch, kde sú certifikované výrobky spravodlivého obchodu už prítomné. Reakciou na požiadavku jedného označenia v oznámení z roku 1999 a potrebu nezávislého overovania a kontroly bola úspešná implementácia „certifikačnej značky spravodlivého obchodu“⁵.

Úroveň informovanosti spotrebiteľov o značke spravodlivého obchodu v UK bola v roku 2008 nad 70 % (v porovnaní s 12 % v roku 2000)⁶ a vo Francúzsku v roku 2005 bola 74 % (v porovnaní s 9 % v roku 2000)⁷. Celosvetový predaj certifikovaného tovaru v rámci spravodlivého obchodu prekročil do konca roka 2007 2,3 miliardy EUR⁸ (no stále rádová hodnota za predajom ekologických potravín a stále menej ako 1 % celkového obchodu)⁹. Európa je domovom spravodlivého obchodu: odohráva sa tu 60 % - 70 % svetového predaja s veľkými rozdielmi medzi najrýchlejšie narastajúcim trhom, Švédskom a novšími členskými štátmi, kde je tento koncept ešte relatívne nový.

Spravodlivý obchod zohráva priekopnícku úlohu, pokiaľ ide o objasňovanie otázok zodpovednosti a solidarity, čo ovplyvnilo iné subjekty a viedlo k vzniku iných režimov trvalej udržateľnosti. Pri súkromných iniciatívach zameraných na trvalú udržateľnosť sa využívajú rôzne sociálne a ekologické kontrolné normy¹⁰, ktorých počet a podiel na trhu narastá. Najznámejšia sociálna norma je pravdepodobne SA8000, ktorá sa zaviedla z iniciatívy Medzinárodnej organizácie pre sociálnu zodpovednosť (Social Accountability International, SAI) v roku 1997¹¹. Zabezpečenia siahajúce do širších problematik vrátane sociálnych a environmentálnych kritérií sú napríklad Utz certified a the Rainforest Alliance (RA).

Forma obchodných iniciatív zameraných na trvalú udržateľnosť viacerých podnikov v rôznych častiach Európy sa pohybuje od vnútroštátnych opatrení zameraných na zbieranie výsledkov sociálnych kontrol až po nadnárodné iniciatívy s určitou vládnu podporou, ako napr. iniciatíva zameraná na etické obchodovanie (Ethical Trading Initiative, ETI)¹². Pomocná činnosť subjektov zameraná na splnenie a kontrolu noriem sa nemusí zviditeľniť

⁵ Ďalšie informácie o definíciách možno nájsť v prílohe I.

⁶ Fairtrade Foundation, 2008.

⁷ OECD, *Trade Policy Working Paper* č. 47. Časť 1, 10. január 2007.

⁸ Fairtrade Labelling Organizations International, 2008.

⁹ Land, P. & Andersen, M, „What is the world market for certified products“, *Commodities and Trade Technical Paper*, OECD.

¹⁰ Pozri portál pre zodpovedné riadenie dodávateľskej siete (Portal for Responsible Supply-Chain Manpagement) zriadený ako súčasť Európskej aliancie za podnikovú sociálnu zodpovednosť; www.csr-supplychain.org.

¹¹ SAI tvrdí, že „maloobchodníci, značkové spoločnosti a iní zamestnávateľia na celom svete s ročným predajom nad 175 miliárd USD uplatňujú SA8000“; www.sa-intl.org.

¹² V tomto kontexte treba spomenúť aj iné iniciatívy, ktoré zahŕňajú iniciatívu zameranú na dodržiavanie sociálnych noriem pri obchodovaní (Business Social Compliance Initiative, <http://www.bsci-eu.com/>) a program zameraný na globálne dodržiavanie sociálnych noriem (Global Social Compliance Programme, <http://www.ciesnet.com/2-wwedo/2.2-programmes/2.2.gscp.background.asp>).

prostredníctvom certifikácie a označovania v prospech spotrebiteľov; splnenie a kontrola noriem sa môže pokladať za snahu spoločnosti o podnikovú sociálnu zodpovednosť (PSZ)¹³, čo nie je vždy na označení výrobku uvedené. Činnosť v rámci PSZ možno podporiť záväzkom podniku voči uznanému balíku kritérií alebo cieľov, ako napr. prostredníctvom iniciatívy OSN pod názvom Global Compact¹⁴.

Trhy so súkromným označením možno rozdeliť takto:

- (1) samotný spravodlivý obchod;
- (2) iné „vedľajšie“ certifikované výrobky, ktoré formálne nie sú súčasťou spravodlivého obchodu, no ich cieľovou skupinou sú spotrebiteľia informovaní o trvalej udržateľnosti (Rainforest Alliance, Utz Certified);
- (3) výrobky, na ktoré sa vzťahujú základné normy, ktorých snahou je ich uplatňovanie v celom priemysle (napr. Code for the Coffee Community – CCCC, Ethical Tea Partnership);
- (4) zvyšok (dodávky komodít „bez mena“).

Jeden výrobca môže predávať v rámci všetkých týchto štyroch kategórií. Pre spotrebiteľa môže byť ťažké posúdiť význam rôznych systémov trvalej udržateľnosti. Politický a inštitucionálny vývoj by sa mal posudzovať na pozadí týchto komplexných a neustále sa vyvíjajúcich skutočností.

3. UPLATNENÉ KRITÉRIÁ TRVALEJ UDRŽATELNOSTI

Súkromné systémy trvalej udržateľnosti súvisiacej s obchodom uplatňujú súbor kritérií na posúdenie a/alebo zaručenie trvalej udržateľnosti výrobkov. Kritériá sa často zakladajú na jednom alebo viacerých z troch pilierov trvalo udržateľného rozvoja; hospodárskom, environmentálnom a sociálnom vývoji, niekedy sú prepojené s medzinárodnými normami a dohodami. Niektoré systémy sa sústreďujú na konkrétne otázky a ciele (napr. uhlíková stopa pri zmierňovaní klimatických zmien), zatiaľ čo iné sa opierajú o kritériá v širšom kontexte trvalo udržateľného rozvoja.

V tomto oddiele sa opisuje spomínaná prvá kategória – spravodlivý obchod¹⁵, v súvislosti s ktorým sa dosiahla vysoká úroveň informovanosti spotrebiteľov na tých trhoch, na ktorých funguje. Táto informovanosť je spojená s dostatočnou mierou pochopenia tých oblastí, ktoré spravodlivý obchod propaguje. Kritériá a normy, ktoré sa v spravodlivom obchode uplatňujú, patria k tým najobsiahlejším a najambicióznnejším kritériám a normám, pokiaľ ide o riešenie širokého radu otázok a podmienok, ktoré majú vplyv na výrobcov v rozvojových krajinách vrátane minimálnej ceny pre výrobcu a prirážky zaplatenej spoločenstvu výrobcov.

¹³ Oznámenie (2006) 136 z 22. marca 2006 „Európa ako pilier najvyššej kvality v oblasti podnikovej sociálnej zodpovednosti“.

¹⁴ www.unglobalcompact.org.

¹⁵ V prílohe III sú uvedené ďalšie súkromné systémy trvalej udržateľnosti, ktoré sa uvádzajú v tomto oddiele.

Kritériá spravodlivého obchodu

Kritériá, definované hnutím Fair Trade a následne uvedené v správe Európskeho parlamentu z roku 2006, sú tieto:

- **spravodlivá cena výrobcu** zaručujúca spravodlivú odmenu, hradiaca náklady trvalo udržateľnej výroby a živobytia. Táto cena musí byť aspoň vo výške minimálnej ceny a prirážky spravodlivého obchodu, ak ich určili medzinárodné združenia spravodlivého obchodu;
- ak to požaduje výrobca, **časť platby sa vyplatí vopred**;
- **dlhodobé a stabilné vzťahy** s výrobcami a ich účasť na stanovovaní noriem spravodlivého obchodu;
- **transparentnosť a sledovateľnosť** v dodávateľskom reťazci, ktorá zabezpečuje primeranú informovanosť spotrebiteľa;
- podmienky výroby **spĺňajúce osem základných dohovorov** Medzinárodnej organizácie práce (International Labour Organization, ILO);
- rešpektovanie životného prostredia, ochrana ľudských práv a najmä práv žien a detí, a **rešpektovanie tradičných spôsobov výroby**, ktoré podporujú hospodársky a sociálny rozvoj;
- **budovanie kapacít a zlepšenie** postavenia výrobcov, najmä malých a marginalizovaných výrobcov a pracovníkov v rozvojových krajinách, ich organizácií, ako aj príslušných komunít, aby sa zabezpečila trvalá udržateľnosť spravodlivého obchodu;
- podpora výroby a **prístupu na trh** pre organizácie výrobcov;
- **činnosti zamerané na zvýšenie informovanosti** o výrobe a obchodných vzťahoch v rámci spravodlivého obchodu, úlohách a cieľoch spravodlivého obchodu a o prevládajúcej nespravodlivosti pravidiel v oblasti medzinárodného obchodu;
- **monitorovanie a overovanie** dodržiavania týchto kritérií, pri ktorom musia zohrávať južné organizácie väčšiu úlohu, a ktoré vedie k zníženiu nákladov a zvýšeniu miestnej účasti na certifikačnom procese;
- pravidelné **posudzovanie vplyvu** činností spravodlivého obchodu.

4. POLITICKÉ HEADISKÁ

4.1. Príspevok k trvalo udržateľnému rozvoju

Jedna z osobitných črt spravodlivého obchodu a iných súkromných systémov zabezpečenia trvalej udržateľnosti je, že predstavuje v zásade dobrovoľný, dynamický mechanizmus, ktorý sa vyvíja spolu so spoločenskou a spotrebiteľskou informovanosťou a jej požiadavkami. Ako sa vyvíja chápanie výziev trvalej udržateľnosti, silnie tendencia vzniku súkromných systémov zabezpečenia trvalej udržateľnosti súvisiacej s obchodom. V niektorých prípadoch majú popredné miesto; čím narastá informovanosť a vyvíja sa tlak na záujem spotrebiteľov a na porozumenie novým vznikajúcim výzvam v oblasti trvalo udržateľného rozvoja. Vedľajšie trhy a systémy môžu ovplyvniť hlavný prúd podnikania a tvorbu samosprávnej politiky.

Komisia sa nazdáva, že by nemala zohrávať žiadnu úlohu pri usporadúvaní alebo riadení kritérií súvisiacich so súkromnými systémami trvalej udržateľnosti súvisiacej s obchodom, a ich významom v súvislosti s cieľmi trvalo udržateľného rozvoja. Riadenie kritérií a noriem by obmedzovalo dynamický prvok súkromných iniciatív v tejto oblasti a mohlo by stáť v ceste ďalšiemu vývoju spravodlivého obchodu a iných súkromných systémov a ich noriem.

Trvalo udržateľnému rozvoju môžu slúžiť systémy, ktorých prioritou sú environmentálne, sociálne alebo ekonomické prvky. Pre dobré fungovanie trhu je dôležité, aby spotrebiteľia a výrobcovia mali prístup k spoľahlivým informáciám o týchto systémoch. Je možné označiť niektoré prvky, ktoré sú relevantné pri posudzovaní osvedčených postupov, ku ktorým by sa subjekty mali podľa Komisie zaviazat':

Normy a kritériá by mali byť objektívne a nediskriminačné, aby sa zamedzilo (neúmyselnému) negatívne vplyvu najmä na výrobcov v rozvojových krajinách. Komisia víta úsilie, ktoré sa vynakladá na stanovenie jasnejších definícií, napr. prostredníctvom uverejnenia Charty spravodlivého obchodu. Aby spotrebiteľia mohli robiť rozhodnutia na základe dobrej informovanosti, mali by sa normy a kritériá uplatňovať transparentným spôsobom. Súčasťou informácií, v prípade ktorých môžu spotrebiteľia a výrobcovia žiadať o zachovanie dôvernosti, je podiel osobitnej ceny, ktorý sa prenáša na výrobcov¹⁶.

V ideálnom prípade by malo byť zavedené nezávislé monitorovanie, čím by sa zaručilo, že výrobky sú výsledkom praktík vykonaných podľa špecifického súboru kritérií, na základe ktorých je dodržaná rovnováha medzi ekologickými, ekonomickými a sociálnymi aspektmi. Charakter a výsledky procesu auditu by mali byť dostupné pri inšpekcii¹⁷. Komisia preto vyzýva príslušné strany, aby vylepšili svoju metodiku hodnotenia tak, aby sa spotrebiteľom umožnilo robiť rozhodnutia na základe poskytnutých informácií.

Potrebná je vyššia miera zrozumiteľnosti a porozumenia skutočného vplyvu súkromných systémov trvalej udržateľnosti na výrobcov v rozvojových krajinách a takisto na ich životné prostredie v širšom zmysle. V ideálnom prípade by sa spotrebiteľom mal ponúknuť nejaký prvok objektívneho posúdenia vplyvu systémov. V tejto oblasti Komisia očakáva zlepšenie za

¹⁶ UK. V správe Dolnej snemovne Parlamentu „Fair Trade and Development, June 2007“ (Spravodlivý obchod a vývoj, jún 2007) sa navrhlo označenie, ktoré by uvádzalo percentuálne vyjadrenie ceny, ktorú dostáva výrobca.

¹⁷ V prílohe IV je uvedený zoznam otázok týkajúcich sa systémov zabezpečenia pre spotrebiteľov schválených zo strany Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru.

predpokladu, že táto práca už prebieha, a teší sa na pokrok, ktorý by mohol vytvoriť základ pre ďalšie politické hľadiská¹⁸.

V prílohe IV je uvedený zoznam otázok týkajúcich sa systémov zabezpečenia pre spotrebiteľov schválených zo strany Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru. Komisia podporuje ďalšiu prácu, ktorej cieľom je všeobecné pochopenie požiadaviek na základný postup, ktorých splnenie možno od systémov očakávať, a zároveň by sa naďalej malo brániť tomu, aby sa robili zásahy do definovania vhodných noriem trvalej udržateľnosti pre súkromné systémy.

Princípy maximalizácie vplyvu súkromných systémov trvalej udržateľnosti súvisiacej s obchodom:

- zachovanie mimovládneho charakteru súkromných systémov v rámci celej EÚ
- preskúmanie rozsahu možných súčinností medzi systémami a zlepšenie zrozumiteľnosti pre spotrebiteľa a výrobcov
- dosiahnutie spoločného porozumenia primeraných požiadaviek na základný postup
- stanovenie objektívnych skutočností na základe relatívnych vplyvov rôznych súkromných systémov zabezpečenia trvalej udržateľnosti súvisiacej s obchodom.

4.2. Súkromné systémy zabezpečenia trvalej udržateľnosti súvisiacej s obchodom a WTO

Liberalizácia obchodu môže ponúknuť príležitosti pre hospodársky rast a trvalo udržateľný rozvoj. Vývoj a integrácia rozvojových krajín do svetového hospodárstva, najmä najmenej vyvinutých krajín, sú kľúčovými cieľmi obchodnej politiky WTO a EÚ.

Multilaterálna liberalizácia obchodu pomocou systému WTO je najúčinnnejším spôsobom na rozšírenie a riadenie svetového obchodu a môže pomôcť pri vytváraní príležitostí pre hospodársky rast a trvalo udržateľný rozvoj. Liberalizácia obchodu však nestačí; vplyv politik v oblasti obchodu na rast, rozvoj a trvalú udržateľnosť je z časti obmedzený právnymi predpismi a politikami v mnohých iných oblastiach, ktoré ovplyvňujú rast a trvalo udržateľný rozvoj.

Súkromné iniciatívy, ktoré fungujú na základe účasti, ktorá je v zásade dobrovoľná, sú konzistentné s nediskriminačným multilaterálnym obchodným systémom. Pri akomkoľvek zásahu zo strany vlády alebo regulačných mechanizmov v súvislosti s týmito systémami označovania, ktoré vo svojej podstate nie je problematické, treba zohľadniť záväzky WTO, najmä pokiaľ ide o zabezpečenie ich transparentného a nediskriminačného fungovania.

¹⁸ Aliancia ISEAL v rámci písomného projektu skúma osvedčené postupy pre meranie vplyvu noriem a certifikácie.

Princíp v súvislosti s WTO:

- Zabezpečenie transparentného a nediskriminačného fungovania systémov označovania.

4.3. Verejné obstarávanie

Verejné obstarávanie je oblasťou, ktorá prechádza dôležitým vývojom. Verejné orgány vynakladajú prostriedky vo výške 16 % HDP EÚ a preto predstavujú kľúčový strategický trh.

S cieľom lepšie reagovať na potrebu zmluvných orgánov, pokiaľ ide o usmernenia pre uplatňovanie trvalo udržateľného verejného obstarávania, Komisia pred nedávnom prijala oznámenie pod názvom Verejné obstarávanie pre lepšie životné prostredie¹⁹ (doplňujúce usmernenia Komisie k ekologickému verejnému obstarávaniu) a v súčasnosti pracuje na uverejnení paralelných usmernení k sociálnemu verejnému obstarávaniu. Spolu tieto usmernenia tvoria súhrnné usmernenia k trvalo udržateľnému verejnému obstarávaniu.

Mnohé orgány žiadajú ponuky zahŕňajúce vo svojich politikách trvalo udržateľné ciele alebo „spravodlivý obchod“. Niektoré členské štáty žiadajú viac, napríklad špecifickú „značku spravodlivého obchodu alebo rovnocenné označenie“. Podľa európskych pravidiel verejného obstarávania nemôžu zmluvné orgány, ktoré chcú nakúpiť tovar spravodlivého obchodu, vyžadovať špecifické označenia, keďže by to pre výrobky, ktoré nie sú takýmto spôsobom certifikované, no spĺňajú podobné normy trvalo udržateľného obchodu, obmedzilo možnosť uzavretia zmluvy.

Ak má zmluvný orgán v úmysle nakúpiť tovar spravodlivého obchodu, môže v technických špecifikáciách tovaru vymedziť relevantné kritériá trvalej udržateľnosti, ktoré sa musia spájať s predmetom zmluvy a musia byť v súlade s inými príslušnými predpismi EÚ vzťahujúcimi sa na verejné obstarávanie vrátane základných princípov rovnocenného zaobchádzania a transparentnosti. Tieto kritériá sa musia vzťahovať na charakteristiky alebo úžitkovosť výrobkov (napr. sklo vyrobené z recyklovaného materiálu) alebo proces výroby výrobkov (napr. ekologicky pestované produkty).

Zmluvné orgány, ktoré majú v úmysle nakúpiť tovar, na ktorý sa vzťahuje zabezpečenie trvalej udržateľnosti, by nemali pri nákupe jednoducho prijať koncept osobitného označenia a zahrnúť ho do technických špecifikácií. Namiesto toho by sa mali zamerať na čiastkové kritériá, ktoré sú základom napr. pre označenie spravodlivého obchodu a uplatňovať len tie, ktoré sú relevantné pre predmet ich nákupu. Zmluvné orgány musia vždy povoliť ponúkajúcim dokázať splnenie týchto noriem použitím označenia spravodlivého obchodu alebo inými dôkazmi.

¹⁹ Oznámenie Komisie pod názvom Verejné obstarávanie pre lepšie životné prostredie: KOM (2008)400 zo 16. júla 2008.

Environmentálne a sociálne kritériá by sa takisto mohli zahrnúť do doložiek o vykonaní za predpokladu, že tieto kritériá súvisia s vykonaním predmetnej zmluvy (napr. minimálna mzda pre pracovníkov zahrnutá do výkonu v zmluve) a že sú v súlade *mutatis mutandis* s inými uvedenými požiadavkami, pokiaľ ide o technické špecifikácie.

Princípy, ktoré pomáhajú realizovať potenciálny príspevok k trvalo udržateľnému rozvoju zo strany verejnosti, ktorá robí rozhodnutia pri nákupoch:

– Zabezpečiť dostupnosť usmernení o spôsobe implementácie trvalo udržateľného verejného obstarávania

4.4. Podpora EÚ

Komisia poskytla finančnú podporu na účely spravodlivého obchodu a iných činností súvisiacich s trvalo udržateľným rozvojom hlavne formou vyvinutia nástrojov na spoluprácu (rozpočtová kapitola 19), prostredníctvom spolufinancovania činností s MVO. V období od roku 2007 do roku 2008 sa vyčlenilo 19,466 milióna EUR na rôzne činnosti realizované a spolufinancované MVO. Väčšina z týchto činností bola v oblasti zvyšovania informovanosti v rámci EÚ.

Činnosti financované v rámci viacročných strategických dokumentov krajín a orientačných programov, ktoré sa vzťahujú na sektory poľnohospodárstva a vidieka, zahŕňajú činnosti, ktoré prispievajú k uľahčeniu spravodlivého obchodu. Špeciálny rámec pomoci pre tradičných dodávateľov banánov z krajín AKT a sprievodné opatrenia pre krajiny protokolu o cukre takisto pomohli farmárom predat' svoj vedľajší tovar spravodlivého obchodu. Na druhej strane reťazca môžu projekty zamerané na podporu rozvoja obchodu a súkromného sektora takisto prispieť k uľahčeniu obchodných činností vrátane spravodlivého obchodu.

Pre rozpočtové roky 2008 a 2009 sa v rámci prostriedkov na obchod (kapitola 20) poskytli dodatočné rozpočtové prostriedky vo výške 1 milióna EUR na každý rok, určené osobitne na činnosti súvisiace so spravodlivým obchodom. Tieto prostriedky sa použijú na doplnenie financovania v rámci rozvojových nástrojov²⁰.

Európska komisia poskytla pomoc „projektom súvisiacim so spravodlivým obchodom“ hlavne na základe dopytu, ako reakciu na žiadosť MVO o granty na spolufinancovanie činností v tejto oblasti, hlavne pokiaľ ide o zvyšovanie informovanosti v rámci EÚ. Komisia EÚ by chcela venovať viac pozornosti podpore posúdení vplyvu, snahám o transparentnosť trhu a posúdeniu ťažkostí pri implementácii systémov a získavaní certifikácie. V tejto oblasti by sa ďalšia podpora mohla poskytnúť formou podobných činností členských štátov EÚ zameraných na financovanie štúdií o vplyve spravodlivého obchodu.

Projekt Komisie, ktorý presadzuje UNCTAD, je zameraný na vyvinutie internetového portálu o systémoch podpory trvalej udržateľnosti. Cieľom projektu je poskytnúť porovnateľné informácie o obsahu a postupoch mnohých existujúcich systémov v prospech spotrebiteľov a výrobcov. Zámerom je zvýšiť transparentnosť spôsobov, akými rôzne systémy pristupujú k rôznym relevantným kritériám, a uľahčiť zúčastneným stranám diskusie na túto tému.

²⁰ V prílohe V sú uvedené príklady súčasného financovania.

Princípy na pomoc EÚ pri optimálnom využívaní priamej podpory systémov:

- označenie cieľových oblastí v zmysle platných ustanovení o rozpočte, ako sú štúdie objasňujúce vplyvy rôznych systémov, podporné snahy o transparentnosť trhu a analýzy nákladov a prínosov poskytnutej podpory.

5. ZÁVERY: ÚLOHA VEREJNÝCH ORGÁNOV A SUBJEKTOV V SÚVISLOSTI SO SPRAVODLIVÝM OBCHODOM A INÝMI SÚKROMNÝMI SYSTÉMAMI ZABEZPEČENIA TRVALEJ UDRŽATEĽNOSTI SÚVISIACEJ S OBCHODOM

Vzhľadom na potenciálny prínos spravodlivého obchodu a iných systémov zabezpečenia trvalo udržateľného rozvoja súvisiaceho s obchodom má Komisia v úmysle naďalej sa zapájať a podporovať tieto systémy. Prípadnými následnými krokmi po tomto oznámení môžu byť dodatočné iniciatívy v jednej alebo viacerých oblastiach politiky. Komisia v tomto štádiu:

- **opätovne zdôrazňuje** význam zachovania mimovládneho charakteru spravodlivého obchodu a iných podobných systémov trvalej udržateľnosti v celej EÚ. Verejná regulácia by mohla zasahovať do fungovania dynamických súkromných systémov;
- **poznamenáva**, že spravodlivý obchod je vo významnej miere súčasťou veľkej časti trhu EÚ a dosahuje vysokú úroveň informovanosti spotrebiteľov spojenú s rozvojom a transparentnosťou noriem a princípov, ktoré tvoria základ systému;
- **poznamenáva**, že veľký počet rôznych typov súkromných systémov môže prispieť k cieľom trvalej udržateľnosti, no ich početnosť môže predstavovať nebezpečenstvo pomýlenia spotrebiteľov. Komisia vidí priestor pre ďalšie úvahy, pokiaľ ide o princípy maximalizácie vplyvu súkromných systémov zabezpečenia trvalej udržateľnosti súvisiacej s obchodom, a zároveň sa snaží zabrániť zasahovaniu do vymedzenia vhodných noriem trvalej udržateľnosti, ktorými sa tieto súkromné systémy majú riadiť. Nemalo by to však mať vplyv na dodržiavanie príslušných noriem súvisiacich s trvalou udržateľnosťou a právne predpisy ustanovené verejnými orgánmi.

Komisia v tomto kontexte:

- **pripomína**, že transparentnosť a vhodnosť informácií pre spotrebiteľov o normách súkromných systémov trvalej udržateľnosti sú kľúčovými prvkami a že dosiahnutie spoločnej dohody na požiadavkách na základný postup (ako napr. nezávislé monitorovanie), ktoré je vhodné očakávať, by mohlo byť prínosom;
- **pripomína**, že ďalšie posúdenie vplyvu súkromných systémov trvalej udržateľnosti by mohlo predstavovať kľúčový krok vpred;
- **má v úmysle** preskúmať priestor pre ďalší dialóg, spoluprácu a prípadne konvergenciu medzi rôznymi súkromnými systémami označovania v záujme podpory možných súčinností a zlepšenia zrozumiteľnosti pre spotrebiteľa.

Komisia v kontexte verejného obstarávania:

- **podčiarkuje**, že záujem poskytovania usmernení orgánom verejného obstarávania pomáha naplno využívať príspevok k trvalo udržateľnému rozvoju na základe ich rozhodnutí;
- **podčiarkuje**, že zmluvný orgán, ktorý má v úmysle nakúpiť tovar, na ktorý sa vzťahuje zabezpečenie trvalej udržateľnosti, by mal využívať len kritériá súvisiace s predmetom svojho nákupu a dodržiavať iné príslušné predpisy vzťahujúce EÚ sa na verejné obstarávanie. Zmluvné orgány musia vždy povoliť ponúkajúcim dokázať splnenie týchto noriem použitím označenia spravodlivého obchodu alebo inými dôkazmi.

Komisia v kontexte financovania:

- **má v úmysle** naďalej financovať príslušný spravodlivý obchod a iné činnosti súvisiace s trvalo udržateľným obchodom v súlade so svojou doterajšou praxou. Tým sa nevyklučuje aj možnosť financovania cielenejších činností v záujme realizácie označených priorít;
- **pripomína**, že potreba posúdiť výsledky analýzy vplyvu súkromných systémov trvalej udržateľnosti na parametre trvalo udržateľného rozvoja vrátane dôsledkov pre hospodárske, sociálne a rozvojové kritériá vo vyrábajúcich krajinách. Vzhľadom na zameranie súkromného systému zabezpečenia trvalej udržateľnosti na pracovné a životné podmienky pracujúcich v rozvojových krajinách sa Komisia nazdáva, že tomuto aspektu by sa mala venovať osobitná pozornosť. Na základe analýzy by sa mal porovnať vplyv rôznych súkromných systémov, aby sa poskytol základ pre ďalšie možné iniciatívy v tejto oblasti.

PRÍLOHA I

DEFINÍCIA SPRAVODLIVÉHO OBCHODU

Normy spravodlivého obchodu sú výsledkom konzultácie medzi zúčastnenými stranami a odborníkmi a sú stanovené v súlade s požiadavkami Aliancie medzinárodnej sociálnej a ekologickej akreditácie a označovania (International Social and Environment Accreditations and Labelling Alliance, ISEAL). Aliancia je formálnou formou spolupráce vedúcich medzinárodných organizácií na stanovovanie noriem a posudzovanie zhody so zameraním sa na sociálne a environmentálne otázky.

Existujú dve medzinárodné organizácie, ktoré stanovujú normy v oblasti spravodlivého obchodu a ktoré certifikujú organizácie v oblasti spravodlivého obchodu na celom svete podľa princípov ISEAL: Organizácie spravodlivého obchodu zamerané na označovanie (Fairtrade Labelling Organizations, FLO) a Svetová organizácia spravodlivého obchodu (World Fair Trade Organization, WFTO) (predtým medzinárodné združenie spravodlivého obchodu, IFAT). WFTO je pridruženým členom ISEAL. Tieto dve organizácie, ktoré stanovujú normy v oblasti spravodlivého obchodu, vydali „*Chartu princípov spravodlivého obchodu*“.

V súlade s „*Chartou princípov spravodlivého obchodu*“ (z januára 2009) sa spravodlivý obchod definuje ako (na základe definície FINE z roku 2001):

„Spravodlivý obchod je obchodné partnerstvo založené na dialógu, transparentnosti a rešpekte, ktoré sa usiluje o väčšiu spravodlivosť v medzinárodnom obchode. Prispieva k trvalo udržateľnému rozvoju tým, že marginalizovaným výrobcom a pracovníkom – najmä na juhu - ponúka lepšie obchodné podmienky a zabezpečuje práva. Organizácie spravodlivého obchodu podporované spotrebiteľmi sa aktívne zúčastňujú na podpore výrobcov, zvyšovaní informovanosti a na kampaniach za zmeny predpisov a postupov v bežnom medzinárodnom obchode.“

Uvedená definícia je použitá v tomto oznámení.

FLO je združenie viacerých zainteresovaných strán zahŕňajúce 23 členských organizácií a externých odborníkov. Organizácia vyvíja a reviduje normy spravodlivého obchodu a poskytuje podporu výrobcom certifikovaných výrobkov spravodlivého obchodu formou pomoci pri získavaní a zachovávaní certifikácií spravodlivého obchodu a pri využívaní trhových príležitostí. FLO napríklad stanovuje normy a samostatná medzinárodná spoločnosť zameraná na certifikáciu FLO-CERT pravidelne kontroluje a certifikuje dodržiavanie týchto noriem výrobcami a vykonáva audit toku tovaru medzi výrobcami a dovozcami.

Ďalšia organizácia, WFTO, vyvinula nezávislý systém certifikácie tretej strany, t. j. systém riadenia trvalo udržateľného rozvoja.

Nie je ľahké rozlíšiť medzi cieľenými operáciami iniciovanými zo strany MVO, to znamená, že primárnym cieľom je prispieť k trvalo udržateľnému rozvoju a zahrnúť iniciatívy, ktoré sú hlavne podnikateľsky orientované, no ich snahou je prispieť k cieľom trvalej udržateľnosti. Napríklad supermarkety ponúkajú svoje vlastné výrobky spravodlivého obchodu spolu s inými certifikovanými výrobkami spravodlivého obchodu.

PRÍLOHA II

OZNÁMENIE Z ROKU 1999 O SPRAVODLIVOM OBCHODE

Tieto otázky označené v oznámení z roku 1999 sa riešili v rôznych prípadoch. Na európskej úrovni boli v správe Európskeho parlamentu z roku 2006 („*Schmidt Report*“) a prieskumnom stanovisku Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru z roku 2005 (oznamovateľ Richard Adams) predložené úvahy súvisiace so spravodlivým obchodom a podobnými súkromnými systémami trvalej udržateľnosti. V júni 2006 prijala Európska rada svoju obnovenú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja a začlenila spravodlivý obchod do výzvy pre členské štáty, aby propagovali trvalo udržateľné výrobky²¹.

Otázky týkajúce sa označovania trvalej udržateľnosti sú uvedené v mnohých dokumentoch politik EK: Oznámenie o reťazoch poľnohospodárskych komodít, chudobe a závislosti; Politika EÚ pre Afriku; Akčný plán týkajúci sa bavlny; Stratégia na pomoc obchodu prijatá v Rade v októbri 2007) a zelená kniha Komisie o kvalite poľnohospodárskych výrobkov (október 2008)²². Hoci Oznámenie Komisie z roku 1999 o „*spravodlivom obchode*“ zostáva najkomplexnejším vyhlásením Komisie o jej postoji k vtedy nazývanému „*spravodlivému obchodu*“.

V oznámení sa poukázalo na tri kľúčové otázky: i) vývoj spravodlivého obchodu a „*etického trhu*“ je potrebné riešiť koherentným spôsobom; ii) spravodlivý obchod by mal prispieť k trvalo udržateľnému rozvoju prostredníctvom dobrovoľnej účasti a pri zapojení Európskej komisie by sa mali zohľadniť záväzky voči WTO; a iii) systémy musia uspokojiť potreby výrobcov z rozvojových krajín a umožniť spotrebiteľom, aby robili rozhodnutia na základe poskytnutých informácií.

²¹ <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/06/st10/st10117.en06.pdf>, s. 13.

²² Zelená kniha Komisie o kvalite poľnohospodárskych výrobkov z októbra 2008 sa zaoberala otázkou spravodlivého obchodu v kontexte certifikačných systémov kvality potravín. V súčasnosti je naplánované (prípravované) oznámenie Komisie na rovnakú tému. Zelená kniha o kvalite poľnohospodárskych výrobkov: normy pre výrobky, požiadavky na hospodárenie a systémy kvality KOM (2008) 641 v konečnom znení z 15. októbra 2008.

PRÍLOHA III

KRITÉRIÁ SÚVISIACE S POĽNOHOSPODÁRSKOU A OBCHODNOU PRAXOU, AKO AJ SOCIÁLNE A ENVIRONMENTÁLNE KRITÉRIÁ

Táto časť sa odvoláva na oddiel tri v tomto oznámení a uvádza príklady certifikovaných výrobkov, pričom sa zameriava na informovanosť spotrebiteľov o otázkach trvalej udržateľnosti.

Je bežné, že systémy certifikácie zahŕňajú kritériá súvisiace s osvedčenými poľnohospodárskymi a obchodnými postupmi, ako aj sociálne kritériá. Utz Certified Code of Conduct (v súčasnosti sa uplatňuje na kávu a jeho pôsobnosť sa má rozšíriť na kakao, čaj a palmový olej) zahŕňa prvky, ako sú normy pre uchovávanie záznamov, minimalizované a zdokumentované používanie agrochemikálií na ochranu úrody, ochrana práv zamestnancov a prístup k zdravotnej starostlivosti a vzdelávaniu pre zamestnancov a ich rodiny. V sociálnej oblasti je ochrana pracovníkov založená na vnútroštátnych zákonoch a dohodách ILO, no vzťahuje sa aj na bývanie, pitnú vodu a odbornú prípravu pre pracovníkov. Environmentálne kritériá sa vzťahujú na prevenciu erózie pôdy, využívanie vody, energie a trvalo udržateľných zdrojov energie, ako aj odlesňovanie.

Iné súkromné systémy majú viac environmentálne zameranie: už z názvu je zjavné, že *Rainforest Alliance* je jeden z nich, hoci v praxi je systém certifikácie RA kombináciou tak environmentálnych, ako aj sociálnych oblastí:

- systém sociálneho a environmentálneho riadenia
- zachovanie ekosystému
- ochrana voľne žijúcich zvierat
- ochrana vody
- spravodlivé zaobchádzanie s pracovníkmi a dobré pracovné podmienky
- ochrana zdravia a bezpečnosť pri práci
- vzťahy v rámci spoločenstva
- integrovaná ochrana úrody
- obhospodarovanie pôdy a jej ochrana
- odpadové hospodárstvo

Tretí typ uvedený v tejto správe v oddiele 3 sú normy, ktoré sa zaviedli s úmyslom, aby sa uplatňovali v celom priemysle namiesto toho, aby sa vzťahovali len na vedľajší trh diskriminujúcich spotrebiteľov. Jedným príkladom iniciatívy tohto typu je združenie Common Code for the Coffee Community (CCCC), ktoré posledných päť rokov pracuje na zavedení základnej línie pre udržateľný rozvoj v hlavnom sektore kávy. Normy združenia CCCC sa zakladajú na rozvojových cieľoch tisícročia OSN a vylučujú najhoršie formy sociálnych, environmentálnych a hospodárskych praktík pri výrobe, pri spracúvaní po zbere úrody a obchodovaní s ekologickou kávou. Definície sú založené najmä na Deklarácii ľudských

práv OSN, ako aj na platných dohodách a normách OSN a zvyčajne aj na vnútroštátnych právnych predpisoch. Po eliminovaní najhorších praktík musia účastníci neustále zlepšovať ostatné parametre stanovené v tomto kódexe.

PRÍLOHA IV

Postupy súvisiace so systémami zabezpečenia pre spotrebiteľov určenými Európskym hospodárskym a sociálnym výborom:

a) Riadenie systému

V čom spočíva hlavná kontrola systému?

b) Ciele systému

Sú ciele jasne definované?

c) Rozsah pôsobnosti systému

Rieši systém „problém“ ako je bežne stanovené?

d) Normy alebo podmienky systému

Sú v normách zavedených a monitorovaných systémom vyjadrené ciele?

e) Posúdenie vplyvu

Existuje spoľahlivé posúdenie vplyvu systému, pokiaľ ide o ciele?

f) Nezávislé preskúmanie

Existuje nezávislé preskúmanie fungovania systému?

g) Analýzy nákladov a prínosov

Existuje postup monitorovania a hodnotenia nákladov na systém, ktoré vznikli dodávateľom, obchodníkom a spotrebiteľom, v porovnaní s pokrokom dosiahnutým v záujme dosiahnutia cieľov?

h) Verejné pohľadávky

Sú verejné pohľadávky certifikovaných spoločností alebo dodávateľov v súlade s cieľmi, normami a výstupmi systému?

PRÍLOHA V

TEMATICKÉ PROGRAMY „SPOLUFINANCOVANIE S EURÓPSKYMÍ MVO“ a „NEŠTÁTNE SUBJEKTY A MIESTNE ORGÁNY VO VÝVOJI“

Projekty z rokov 2007 a 2008, ktoré zaradili podporu spravodlivého obchodu do svojich cieľov a/alebo činností

Rok	Názov	Zmluvná strana	Štátna príslušnosť	Rozpočet	Kód DAC
2008	<i>ESTRATEGIA PARA EL FORTALECIMIENTO DE INICIATIVAS COMUNITARIAS PRODUCTIVAS ACORDES CON EL DESARROLLO SUSTENTABLE</i>	FUNDACION TIERRA VIVA	Venezuela	49968	15150
2008	<i>COMPETITIVIDAD PRODUCTIVA Y COMERCIAL DE LA RED DEPARTAMENTAL DE PEQUEÑOS PRODUCTORES DE HABA CONVENCIONAL Y ORGÁNICA (ASOHABA) EN EL MERCADO COMUNITARIO Y DE COMERCIO JUSTO</i>	CREDI FUTURO ASOCIACION		380000	43040
2008	<i>Cafe amigable con la naturaleza Santa Cruz - Bolivia</i>	ASOCIACION CENTRO DE PROMOCION AGROPECUARIA CAMPESINA	Bolivia	515267	43040
2008	<i>OntunLan, N"do Botor - Turismo Socialmente responsavel no sector de Quinhamel</i>	INSTITUTO MARQUES DE VALLE FLOR FUNDACAO	Portugal	496389,32	33210
2008	<i>Espaço por um Comércio Justo: alternativas em rede</i>	CENTRO DE INFORMACAO E DOCUMENTACAOAMILCAR CABRAL ASSOCIACAO	Consortium	370011,99	15150
2008	<i>Decent Life - decent work. Enhancing international strategies and policies of trade unions</i>	SUDWIND DIE AGENTUR FUR SUD NORD BILDUNGS UND OFFENTLICHKEITSARBEIT GMBH	Consortium	662264	99820
2008	<i>Mobilizing for a sector dialogue for the improvement of working conditions in the globalized toy industry</i>	SUDWIND DIE AGENTUR FUR SUD NORD BILDUNGS UND OFFENTLICHKEITSARBEIT GMBH	Consortium	929043	99820
2008	<i>F.R.A.M.E. (Fair and Responsible Action in MEiterranean area)</i>	CONSORZIO CTM-ALTROMERCATO SOCIETACOOOPERATIVA	Consortium	494821	99820
2008	<i>Network Sustainable Consumption</i>	SUDWIND DIE AGENTUR FUR SUD NORD BILDUNGS UND OFFENTLICHKEITSARBEIT GMBH	Consortium	647023	99820
2008	<i>Creating Coherence. Trade for Development: Development Aid for Trade</i>	MOVIMENTO PER L AUTOSVILUPPOL INTERSCAMBIO E LA SOLIDARIETA	Consortium	968233	99820

2008	<i>A NETWORK FOR THE DEVELOPMENT</i>	PROVINCE OF PESARO AND URBINO	Consortium	115621	99820
2008	<i>Frauen und Globalisierung: Decent work for ALL! – Informations- und Mobilisierungskampagne für menschenwürdige Arbeit für Frauen in der globalen Exportindustrie am Beispiel Bekleidung</i>	CHRISTLICHE INITIATIVE ROMERO EV	Consortium	720446	99820
2008	<i>Verantwortliche Öffentliche Beschaffung und Menschenwürdige Arbeit JETZT!– Öffentlichkeits-, Bewusstseins- und Lobbykampagne zur Durchsetzung sozialer und ökologischer Beschaffung von Öffentlicher Hand und privaten Institutionen</i>	CHRISTLICHE INITIATIVE ROMERO EV	Consortium	701163	99820
2008	<i>Local capacity building for Fairtrade in Sweden, Finland and Estonia</i>	FORENINGEN FOR RATTVISEMARKT SVERIGE	Consortium	823148	99820
2008	<i>Network of Schools and Local Communities contributing to the achievement of the MDGs</i>	POLSKA AKCJA HUMANITARNA	Consortium	999000	99820
2008	<i>Fair Flowers - a gift to all involved. Raising the awareness of local authorities, consumers and traders on the production of cut flowers in developing countries</i>	FIAN FOODFIRST INFORMATIONS & AKTIONS NETWORK SEKTION DER BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND EV	Consortium	669087	99820
2008	<i>A case for poverty reduction: Consumer awareness and action in 6 EU member states</i>	CONSUMERS INTERNATIONAL LBG	Consortium	857713	99820
2008	<i>Introducing the MADE-BY label for sustainable fashion in the United Kingdom</i>	STICHTING INTERKERKELIJKE AKTIE VOOR LATIJNS AMERIKA SOLIDARIDAD	Consortium	770000	99820
2008	<i>La sensibilisation sur les interdépendances entre Nord et Sud : un enjeu pour la mobilisation des citoyens européens en faveur du développement.</i>	ASSOCIATION FRERES DES HOMMES	France	789205,5	99820
2007	<i>Export Trade from Kenya – Enabling the poor to share the fruits.</i>	AFRICA NOW LBG	Royaume-Uni	408000	31191
2007	<i>Appui aux familles vulnérables dans deux zones cotonnières du Mali</i>	ASSOCIATION VETERINAIRES SANS FRONTIERES - CENTRE INTERNATIONAL DE COOPERATION POUR LE DEVELOPPEMENT AGRICOLE VSF CICDA	France	740614,53	43040
2007	<i>Empowering Emerging Farmers through fair trade development in South Africa</i>	STICHTING INTERKERKELIJKE AKTIE VOOR LATIJNS AMERIKA SOLIDARIDAD	Pays-Bas	1000000	33120
2007	<i>PUBLIC AFFAIRS - Mobilising action for Fair Trade Public Procurement</i>	STICHTING EUROPEAN FAIR TRADE ASSOCIATION	The Netherlands	568200	99820
2007	<i>Campaign for sustainable purchasing of computers: Making public purchasing in Europe work for development by raising awareness of the working conditions and environmental issues in the global supply chain of computers.</i>	WELTWIRTSCHAFT, OKOLOGIE & ENTWICKLUNG - WEED EV	Germany	1038334,5	99820

2007	<i>Enlarging FAIR</i>	PANGEA - NIENTE TROPPO SOCIETA COOPERATIVA SOCIALE SCSARL	Italy	448198,2	99820
2007	<i>Expanding Fair Trade Awareness in Slovakia and the Czech Republic</i>	NADACIA INTEGRA	Slovakia	202779	99820
2007	<i>Fair consumption</i>	MAGOSFA KORNYEZETI NEVELESI ES OKOTURISZTIKAI ALAPITVANY		99880,26	99820
2007	<i>Supermarkets, supply chains and poverty reduction</i>	WAR ON WANT	United Kingdom	360000	99820
2007	<i>Decent work, trade and development: raising awareness among trade unions and women's groups of the employment implications of international trade relations</i>	WAR ON WANT	United Kingdom	720000	99820
2007	<i>Education for Global Sustainability, Responsible Consumption and Fair Trade</i>	UUSI TUULI RY		496579,78	99820
2007	<i>FEEDING AND FUELLING EUROPE</i>	MAGYAR TERMESZETVEDOK SZOVETSEGE	Hungary	1078521,66	99820
2007	<i>Médiatiser la face invisible du développement</i>	ASSOCIATION COMITE FRANCAIS POUR LASOLIDARITE INTERNATIONALE	France	346591,06	99820
				19.466.102,80	